

*Albaad
5/4*

TER BESLISSING

Aan
de minister

Generale Thesaurie
Directie Financiële
Markten

Persoonsgegevens

nota

Aanbiedingsbrief IMF rapporten: FSAP en Artikel IV

Datum

4 april 2024

Notanummer

2024-0000220010

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief
2. FSAP FSSA Rapport
3. Artikel IV Rapport

Aanleiding

Het IMF-bestuur heeft deze week het eindrapport van het Financial Sector Assessment Programme (FSAP) en de Artikel-IV missie van Nederland geaccordeerd. De publicatie vindt plaats op 8 april a.s. Omdat er op 10 april a.s. een commissiedebat IMF zal plaatsvinden leggen we met deze nota een aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer voor en informeren we u over de beide verwachte eindrapporten.

Beslispunten

Gaat u akkoord met bijgevoegde aanbiedingsbrief ([bijlage 1](#)), waarmee het eindrapport van de FSAP en het jaarlijkse A-IV rapport van het IMF aan de Tweede Kamer zullen worden verzonden?

Kernpunten

- Het Financial System Stability Assessment (FSSA) is het eindrapport van de FSAP. Dit is een onderzoek dat elke 5 tot 7 jaar plaatsvindt en uitgevoerd wordt door het IMF.
- Dit onderzoek bestaat uit een grondige doorlichting van de financiële sector van het betreffende land, waarbij zaken als de schokbestendigheid en de kwaliteit van het toezicht en het crisismanagementraamwerk tegen het licht worden gehouden. Dit onderzoek leidt tot aanbevelingen van het IMF aan beleidsmakers en toezichthouders om de financiële stabiliteit te versterken.
- Naar aanleiding van de jaarlijkse Artikel-IV missie zal het IMF zijn bevindingen delen in het A-IV rapport. Zij gaan hierbij in op het economisch beeld, begrotingsbeleid, financiële stabiliteit, klimaatverandering, energiezekerheid en de arbeidsmarkt. Ook heeft het IMF-team een apart paper geschreven over arbeidsmarkttekorten.
- Beide rapporten zijn deze week geaccordeerd door het IMF-bestuur. Naast het rapport zullen voor de FSAP ook de onderliggende Technical Notes gepubliceerd worden. Deze verwacht het IMF eind april of begin mei te publiceren.
- Omdat er op 10 april a.s. een commissiedebat IMF zal plaatsvinden, is ons voorstel om dit rapport direct na publicatie aan de Tweede Kamer te sturen, zonder inhoudelijke appreciatie. Een dergelijke aanpak is in 2017 ook gevolgd.

Toelichting

Artikel-IV

- Het IMF-team adviseert om het begrotingsaldo tot en met 2028 jaarlijks te verbeteren met 0,3%. Dit is in lijn met het advies van de Studiegroep Begrotingsruimte. Hierbij geeft het IMF-team aan dat investeringen die zijn gericht op problemen voor de (middel)lange termijn behouden moeten blijven en dat onderuitputting aangepakt moet worden om de onzekerheid te verminderen.
- Het IMF-team adviseert om blijvend in te zetten op het verminderen van CO₂-uitstoot. Hierbij geeft zij aan dat een betere balans gevonden moet worden tussen subsidies aan de ene kant en normeren en beprijzen aan de andere kant. Zo stellen zij bijvoorbeeld voor om een vleesbelasting in te voeren, als (eenvoudig uitvoerbaar) alternatief voor het invoeren van emissierechten in de landbouw.
- Het IMF-team besteedt veel aandacht aan de arbeidsmarkt. Ze verwachten dat de krapte op de arbeidsmarkt structureel zal zijn. Daarom adviseren zij om:
  - Part-time werkenden te stimuleren meer te werken, onder andere door kinderopvang en ouderenzorg toegankelijker te maken en op langere termijn fiscaliteit en toeslagen te versimpelen;
  - Trainingen voor en arbeidsmobiliteit naar prioriteitssectoren te stimuleren;
  - Maatregelen te implementeren om implementatie van technologie (AI) te optimaliseren en internationaal arbeidsaanbod te optimaliseren om directe tekorten te verlichten.

FSAP

- In het kader van zijn reguliere surveillance-werk voert het IMF in mondiaal systeemrelevante landen iedere vijf tot zeven jaar een onderzoek uit als onderdeel van het FSAP-programma.
- Het IMF komt tot de volgende bevindingen:
  - De systeemrisicoanalyse laat zien dat financiële instellingen veerkrachtig zijn tegen ongunstige macro-financiële scenario's, hoewel risico's aanwezig blijven voor bedrijven en sommige huishoudens.
  - Grootbanken tonen veerkracht tegen ernstige schokken maar kunnen te maken krijgen met aantasting van kapitaalbuffers en verzwakking van inkomsten onder ongunstige omstandigheden.
  - Kleinere banken worden mogelijk geconfronteerd met stijgingen van wanbetalingen door bedrijven, waarbij liquiditeitsbuffers over het algemeen voldoende worden geacht.
  - Niet-bancaire Financiële Instellingen (NBFIs), met name de verzekeringssector, vertonen brede veerkracht. Er is voldoende behoud van de solvabiliteit van schade- en zorgverzekeraars, maar er zijn kwetsbaarheden voor sommige levensverzekeraars.
  - Pensioenfondsen tonen veerkracht, met verbeterende financieringsratio's onder ongunstige scenario's.
  - Kwetsbaarheden bij bedrijven en huishoudens komen voort uit de gestegen prijzen van vastgoed (zowel woonhuizen als commercieel vastgoed). Ongunstige scenario's van het IMF leiden tot negatieve impact op de jongste en laagste-inkomens huishoudens, evenals een toename van bedrijven die mogelijk moeite hebben met het terugbetalen van schulden of juist meer willen lenen. Dit kan met name gaan spelen bij commercieel vastgoed.

- In het kader van deze FSAP heeft het IMF speciale aandacht gehad voor klimaatrisico's. Dit heeft geresulteerd in onder meer twee werkstromen die zijn gericht op de financiële stabiliteitsrisico's van overstromingsschade en transitierisico's voor stikstof. Het IMF komt hierbij tot de volgende bevindingen:
  - De analyse van overstromingsrisico's suggereert dat banken en verzekeraars grotendeels bestand zijn tegen een breed scala aan overstromingen. Wel werd de analyse werd belemmerd door beperkingen in de gegevens.
  - De verzekeringssector, die overigens geen primaire overstromingsrisico's¹ dekt, is bestand tegen de overstromingen die zijn gemodelleerd.
  - Hoewel de analyse van transitierisico's met betrekking tot stikstof werd gecompliceerd door een onzeker beleidstraject, geeft het IMF aan dat sommige banken een hoog risico lopen op leningen aan financieel kwetsbare bedrijven in sectoren met hoge stikstofemissies. Echter is gemiddeld genomen de blootstelling van banken aan sectoren met hoge stikstofemissies in de afgelopen jaren afgenomen.
- Het IMF doet in dit FSSA-rapport zo'n 23 aanbevelingen. Deze zijn gericht aan DNB, AFM, FIN, maar ook aan SZW en I&W. In annex 1 van deze nota vindt u een overzicht met de aanbevelingen die aan het ministerie van Financiën of andere ministeries (mede) zijn gericht.
- De aanbevelingen uit het rapport hebben onder meer betrekking op:
  - Macroprudentieel beleid en toezicht: versterking van macroprudentiële buffers en geleidelijke verlaging van de limieten voor *loan-to-value* (LTV) ratio's bij de verstrekking van hypotheekleningen, naast het stimuleren van het verminderen van aflossingsvrije hypotheekleningen op de balans van financiële instellingen. Ook beveelt het IMF een volledige afbouw van de hypotheekrenteaftrek aan.
  - Toezicht en regelgeving: aanpassing van het toezicht aan veranderende marktomgevingen, verstrekken van benodigde middelen en toegang tot technologieën en analysetools, en monitoring van potentiële risico's van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.
  - Klimaatrisico toezicht: verdere integratie van klimaatrisico's in het toezicht, ondersteund door data, scenario-analyses en stresstesten.
  - Financiële integriteit: uitvoeren van een uitgebreide analyse van risico's met betrekking tot misbruik van juridische entiteiten en verbetering van de beschikbaarheid en nauwkeurigheid van informatie over uiteindelijk begunstigen.
  - Crisismanagement en resolutiekader: verbeteren van operationele gereedheid door voltooiing van resolutiehandleidingen, identificatie van nationale bronnen voor liquiditeitsvoorziening in resolutie, en ontwikkeling en regelmatig testen van een nationaal financieel crisismanagementplan.
- De aanbevelingen van het IMF zullen worden bestudeerd en onderwerp zijn van overleg met de toezichthouders en andere betrokkenen. De opvolging daarvan zal per aanbeveling worden afgewogen en zijn beslag krijgen in separate beleidstrajecten.
- Het IMF zal elk jaar naar de opvolging van deze aanbevelingen vragen in de Artikel IV missie.

---

¹ Primaire overstromingsrisico's zijn overstromingen van de grote rivieren (primaire keringen). Secondaire keringen zijn de kleinere rivieren of beken.

- Naast deze aanbevelingen in het FSSA-rapport, zijn er nog meer aanbevelingen gedaan in de onderliggende Technical Notes. Het IMF zal naar de opvolging vragen bij de volgende FSAP.

Communicatie

N.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Op 10 april a.s. is er een commissiedebat IMF. Dit commissiedebat zal met name gaan over de aankomende voorjaarsvergadering. Beide rapporten worden voorafgaand aan het debat naar de Tweede Kamer gestuurd ter informatie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Annex 1: Aanbevelingen uit de FSAP die zijn toebedeeld aan het ministerie van Financiën of andere ministeries.

- Establish an interagency body – or facilitate this in an existing platform – to regularly discuss policy implications of climate-related issues, broaden cooperation including data sharing, and coordinate policy actions with implications for financial stability. (Min Fin, AFM and other relevant ministries)
- Review legislative framework to ensure the supervisory authorities have sufficient budgetary autonomy, delegated powers, and intervention tools to address risks promptly and efficiently. (Min Fin, AFM, DNB)
- Ensure that authorities have a clear legal basis to access granular transaction/loan-level data on a regular basis for risk monitoring and analysis, including residential and commercial real estate loans. (Min Fin, DNB, AFM)
- Further clarify the requirement of independent supervisory board members in law. (Min Fin, Min SZW)
- Conduct physical risk analysis using forward-looking medium and long-term flood scenarios accounting for the impact of climate change. (DNB, Min I&W)
- Elevate the Financial Stability Committee (FSC) to a permanent advisory body and vest it with semi-hard powers, or vest DNB with hard powers over the calibration of the borrower-based tools. (Min Fin, DNB)
- Gradually reduce the maximum limit of the LTV ratio to 90 percent by one percentage point per year. (Min Fin, DNB, Nederlands FSC)
- Keep monitoring and addressing fragilities from IO mortgages, including by increasing incentives for borrowers to lower their exposure to these mortgages. (AFM, DNB, Nibud, Min Fin)
- Gradually remove the mortgage interest deductibility. (Min Fin)
- Introduce a requirement for all mortgage credit providers and their mortgage clients to periodically update information on the clients' financial situation. (DNB, AFM, Min Fin)
- Closely monitor and proactively manage potential risks of the pension system transition for the authorities related to resources and legal risks. (Min SZW, DNB, AFM)
- Produce a comprehensive risk assessment on the cross-border financial crime risks and misuse of legal vehicles, covering the risks stemming from conduit companies and foreign entities with complex legal structures and sufficient links to the Netherlands. (Min Fin, Financial Intelligence Unit, Financieel Expertise Centrum)
- Ensure completeness of the beneficial ownership registries, including resolving the legacy issues with pre-existing legal persons and liaising closely with the tax authorities concerning legal arrangements such as foreign trusts. (Min Fin, KvK)
- Operationalize the preferred and fallback resolution strategies for SIs and LSIs, by finalizing the authorities' relevant handbooks, sharing more nonconfidential detail on DNB's resolution plans with LSIs and regularly testing DNB's resolution capabilities. (DNB, Min Fin, AFM, DGS)